

3. Про добровільне об'єднання територіальних громад: Закон України від 5 лютого 2015 р. № 157-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2015. №13. С. 91.
4. Бюджетний кодекс України від 08.07.2010 р. № 2456-VI зі змінами та доповненнями. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2456-17> (дата звернення: 02.11.2019 р.).
5. Децентралізація: коротко про головне. Ціна держави. URL: <http://cost.ua/news/698-detsentralizatsiyakorotko-pro-holovne> (дата звернення: 02.11.2019 р.).
6. Жаліло Я., Шевченко О., Романова В. та ін. Децентралізація влади: порядок денний на середньострокову перспективу: аналітична доповідь. Київ: Національний інститут стратегічних досліджень, 2019. 115 с.
7. Маркович Г. Особливості формування бюджетів об'єднаних територіальних громад. URL: http://galinfo.com.ua/articles/v_chomu_polyagayut_osoblyvosti_formuvannya_byudzhativ_otg_249352.html (дата звернення: 02.11.2019 р.).
8. Наталенко Н. В. Фінанси та бюджет об'єднаної громади: навчальний модуль. К.: ІКЦ «Легальний статус», 2016. 72 с.
9. Ніколенко В. Ю., Свешніков С. М., Юрченко В. В., Крижановський В. І. Місцеві бюджети як чинник стабільності розвитку регіонів: навчальний посібник. К., 2016. 41 с.
10. Топ-5 видатків Державного бюджету на розвиток регіонів 2019 року. Ціна держави. URL: <http://cost.ua/news/663-top> (дата звернення: 02.11.2019 р.).

Матвійчук Мирослава Сергіївна
консультант відділу з питань гуманітарної та соціально-культурної сфери виконавчого апарату Волинської обласної ради

ДЕРЖАВНИЙ ФІНАНСОВИЙ КОНТРОЛЬ: ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАВОВІ АСПЕКТИ

Фінансовий контроль є однією із найважливіших функцій державного управління, значення якої дедалі зростає. Тільки належне використання контролю в управлінні державними фінансовими ресурсами дасть можливість створити необхідні передумови для здійснення в державі ефективної економічної політики. Тому розбудова цілісної

системи фінансового контролю є важливим кроком у забезпеченні функціонування системи державної влади й викликає особливе зацікавлення як у теоретичному, так і практичному плані [1].

Організації і здійснення фінансового контролю в Україні регулюється Конституцією України, Бюджетним кодексом України, Законами України «Про Рахункову палату», «Про Офіс фінансового контролю в Україні», «Про державну податкову службу в Україні» та багатьма іншими законами, постановами Верховної Ради України, указами Президента України, постановами Кабінету Міністрів України, нормативно-правовими актами органів фінансового контролю.

У науковій літературі відсутній єдиний погляд на питання про поняття фінансового контролю, тому це поняття визначається по-різному.

На думку Л. К. Воронової, фінансовий контроль є особливою сферою державного контролю, що пов'язана з діяльністю фінансових органів із виявлення порушень законності, фінансової дисципліни та доцільності під час формування, розподілу й використання державних і муніципальних грошових фондів [2].

Важливим є виділення таких форм здійснення фінансового контролю:

1. Разові, або періодичні, випробування. У цій групі вони об'єднують одиничні форми контролю, які проводяться переважно під час випробувань щодо якісних характеристик об'єктів. Сюди відносять: сертифікацію, атестацію, акредитацію, ліцензування, експертизу.
2. Перевірки – це основні форми контролю, які використовуються під час проведення контрольних заходів, а саме: державний фінансовий аудит, інспектування, ревізія, перевірка і аудит.
3. Безперервне відстеження діяльності економічних систем, що передбачає такі форми проведення безперервного контролю, як фінансовий моніторинг та інші форми безперервного нагляду [3].

Реалізувати функції, які покладені суспільством на фінансовий контроль, можливо за допомогою різних методів. Під методом розуміють спосіб теоретичного дослідження або практичного здійснення. Методи можуть бути поділені на три основні групи:

- документальні: перевірка за формальними ознаками; перевірка за змістом; арифметична перевірка; нормативна перевірка; зустрічна перевірка;
- фактичні: інвентаризація; контрольний обмір; обстеження; лабораторні аналізи якості; контрольний запуск;

– хронометраж: отримання письмових пояснень [4].

Фінансовий контроль вирізняється своїм різноманіттям, його здійснення є компетенцією широкого кола органів контролю. У теорії фінансового права визначено різні критерії, різні підстави класифікації фінансового контролю. За основу поділу його на види приймають: суб'єктний склад органів контролю, специфіку об'єкта фінансового контролю, час його проведення.

Розрізняють такі види фінансового контролю: попередній; наступний.

Попередній фінансовий контроль передуює здійсненню фінансово-господарських операцій. Основна його мета – запобігання порушенням фінансового законодавства. Поточний фінансовий контроль проводять упродовж короткого часу, безпосередньо у процесі здійснення господарських і фінансових операцій. Широке застосування поточного контролю дає змогу виявити помилки і зловживання, допущені як на стадії попереднього контролю, так і безпосередньо в процесі здійснення фінансово-господарської операції.

Наступний фінансовий контроль проводять після завершення конкретної фінансово-господарської операції або закінчення певного звітного періоду. Державний фінансовий контроль здійснюють органи держави, наділені компетенцією й повноваженнями на здійснення контрольних дій.

Організаційний вимір системи фінансового контролю очолюють представницькі органи та органи державної виконавчої влади, які забезпечують регулювання та управління державними фінансами в межах, визначених чинним законодавством, у першу чергу, Конституцією України. Водночас фінансова діяльність держави здійснюється через особливі органи, які реалізують і скеровують її відповідно до наданих повноважень. Це спеціально створена система фінансово-кредитних органів для управління фінансами та здійснення контролю у цій сфері, компетенція якої охоплює всі ланки фінансової системи – бюджет, позабюджетні цільові фонди, децентралізовані фонди підприємств, установ, організацій, страхування та кредитування. До таких органів відносять Міністерство фінансів України, Державна казначейська служба України, Національний банк України, їх територіальні відділення, управління.

Функції фінансового контролю у розрізі позитивної юридичної відповідальності покладаються передусім на головних розпорядників

бюджетних коштів та керівників бюджетних установ, які відповідають за організацію ефективної системи внутрішнього контролю за фінансовою та господарською діяльністю цієї установи з урахуванням положень Бюджетного кодексу та інших нормативно-правових. Зовнішній контроль та аудит фінансової і господарської діяльності бюджетних установ здійснюються Рахунковою палатою – в частині контролю за використанням коштів Державного бюджету України, Офісом фінансового контролю України – відповідно до його повноважень [5].

Отже, ефективний фінансовий контроль сприяє прискоренню економічного, соціального розвитку країни, раціональній організації використання наявних ресурсів, які знаходяться у державній та муніципальній власності. Основними напрямками вдосконалення організаційно-правового механізму державного управління сферою фінансового контролю діяльності органів є: формування єдиних концептуальних засад організації державного фінансового контролю діяльності органів державного управління з урахуванням сучасних умов розвитку українського суспільства; створення єдиного правового поля розвитку системи державного фінансового контролю та законодавче закріплення за його суб'єктами відповідних функцій; стандартизація та кодифікація державного фінансового контролю.

Література:

1. Жураковський Т. Б. Проблеми і стратегічні пріоритети розвитку системи державного фінансового контролю. *Стратегічні пріоритети*. 2009. №2 (11). С. 200 – 204.
2. Воронова Л. К., Кучерявенко М. П., Пришва Н. Ю. Фінансове право України: навчальний посібник. Київ: Правова єдність, 2009. 395 с.
3. Репетько О. О. Методологічні підходи до розмежування форм і методів фінансового контролю. *Науковий вісник НАДУ*. 2009. №2. С. 3 – 12.
4. Дрозд І. К. Державний фінансовий контроль: навчальний посібник. Київ: ТОВ "Імекс-ЛТД", 2007. 304 с.
5. Бавико О. Є. Правове регулювання державного фінансового контролю. *Теорія фінансового права*. 2009. №4.